

NAFARROA

Berdez
mozorrotutako
betiko
hazkundera
 XABIER LETONA BITERI

Suspertu planaren arabera, Nafarroako Gobernuak 125 proiektu aurkeztuko ditu Europako funtsetara, 3.419 milioi euroko kostuarekin. NUPeko ikerketa baten arabera, baina, Nafarroak 417 milioi euro eta 1.000 milioi euro artean jaso ditzake funts haue-tatik.

Aldaketa klimatikoa, trantsizio energetikoa, digitalizazioa, ekonomia susper-tzea, lurralde egituraketa... hori guztia da planaren oinarrian; "sektore publi-koak gidatua", baina dagoeneko CEN Na-farroako Enpresarien Konfederaziari proiektuen aholkularitzan leku handia emanez.

Gaitza da sinestea plan honek mundu jasangarriaren oinarriak jarri behar di-tuenik, batez ere orain arte hondamendi klimatikoa ekarri duen sistema laudatu

bestetik egiten ez delako, kritikarik txi-kiena ere egin gabe. Aitzitik, Suspertu planaren aurkezpenean María Chivite lehendakariak eredugarritzat jartzen ditu Nafarroan azken 60 urteetan ekono-mia bultzatzeko egin diren ahalegin eta planak. Hau da, "lehen ondo egin genuen eta orain ere egingo dugu". Orduan, nola iritsi gara egungo hondamendira?

Adibidez, 817 milioi euro bideratuko dira lurralde kohesiorako, baina hauen barruan daude AHT edo Nafarroako Ubi-dea -Itoizko Urtegiari lotua-, proiektu zaharrak, suntsitzaileak eta jasangarri-tasunarekin zerikusi gutxi dutenak.

Beste eremu bat da jasangarritasuna eta energia berriztagarriena, 593 milioi euro bideratuko dira esparru horietara, non auto elektrikoa, energia parkeak -eguzkia eta eolikoa- eta elikadura jasan-garria diren hiru esparru nagusietakoak. Baina inon ez da esaten auto kopurua murriztea ezinbestekoa dela energia gu-txiago kontsumitzeko; ezinezkoa dela egungo auto kopuru bera edo gehiago, baina elektrikoan. Edo elikadura jasan-garria bai, baina hor dago Caparroso-ko behitegi proiektua, 3.600 behitik 7.000ra handitu nahi dena -eta enpresa berak Sorian 20.000koa egin nahi du-.

Gaur egun Nafarroan kontsumitzen den energiaren %20 da berriztagarria, 2030erako %50 izatea nahi da, eta ho-rretarako eguzkiaren eta energia eoli-koaren dozenaka parke egitea aurreikus-ten da ekosistema eta biodibertsitatean berriz ere kalte handiak eraginez. Orain arteko "hazkunde jasangarriaren" lo-

gikan, Manu Aierdi Garapen Ekonomi-korako kontseilariaren doinua ezaguna egiten da: "Edozer ez, baina hil ala biziko kontua bada [planetaren tenperatura jaistea], prest egon beharko dugu ingu-rumen kalteren bat onartzeko".

Berdintu gertatzen da eremu digita-lean. Planak baditu onuragarriak diren helburuak -arrakala digitala txikitzea edo hezkuntza digitalari lotutakoak-, baina bertan aitortzen denez, bere oi-narrietakoa da 5G iraultza digitala bul-tzatzea, eta horrek energia eta material kopuru itzelen beharra du. Kontseilari-tza ia guztietan dozenaka milioi euro au-rreikusten dira hamaika proiektu digital bultzatzeko.

Diru zaparrada honek orain arte-ko kapitalismoaren beste bultzada bat ekarriko du, berdez eta berba ederrez jantzia. Arlo batzuetan eragingo ditu aurrerapenak, baina funtsean, hazkun-de ekonomiko handiagoan oinarrituta dago, eta mundu finito batean hori ezi-nezkoa da, moztaroko moztaroko, eredu-a ez da jasangarria. ●

ARABA, BIZKAIA
ETA GIPUZKOANorabide
aldaketarik ez
 LANDER ARBELAITZ MITXELENA

Gernikan Guggenheim museoak 127 milioi, **Gasteiz kanpoaldean erraustegi bat** eraikitzeak 35 milioi, Arabako hainbat menditan **best parke eolikok** 270 milioi, **Armiñonen instalazio fotovoltaikoak** 90 milioi, **Lantaronen biomasa plantak** 71,2 milioi, **Lemoizko Zentral Nuklear zahar-reen** 15.000 tona langostino eta izo-kinentzat haztegiak 105 milioi, **Data Center** bat eraikitzeak 117 milioi, EAE mailan **5G sarea zabaltzeak** 65 milioi edo **Euskadi Basque Country Tourism Intelligence-k** 68 milioi...

Horrelako 188 proiektu jaso ditu Eus-ko Jaurlaritzak Euskadi Next izeneko planean, Bilbo, Donostia eta Gasteizko udalekin eta Araba, Bizkaia eta Gipuz-koako foru aldundiekin adostuta. Eu-

ropako funtsetatik 5.702,6 milioi euro eskuratu nahi lituzkete horiekin, eta horrek ekarriko luke orotara 13.135 milioi euroko inbertsioak egin behar izatea, diru-laguntza edo kredituek ez baitituzte proiektuak guztiz finantzatzen.

Zahartzarora, administrazioaren eta hezkuntzaren digitalizazioa, hirigintza, hondamendi naturalen prebentziorako proiektu ugari aurkeztu dituzte, eta batzuek azalpena irakurrita interesgarriak badirudite ere, argia da batetik, EAJ eta PSE-k azken legegintzaldietan eraman duten norabide politikoan pauso bat gehiago direla –erraustegiak klima aldaketaren aurkako tresna gisa saltzea, adibidez–, eta EAEn ere ez da zibilizazioa kolapsora daraman etengabeko hazkundea zalantzan jartzen. Horrez gain, dirutzarik handienak eskatzen dituzten proiektuak ez dira larrialdi klimatikoaren eraginez hartutako neurriak eta asko aurreko legegintzaldietan EAJ edo PSEk beren hautes-programetan eraman arren, egikaritzea lortu ez dituzten proiektuak direla ikus daiteke.

Zerrenda hau egiteko orduan agintariak izan duten ikuspegia agerian geratzen da Lakuak aukeratutako proiektuekin egindako lehen zerrendari PwC kontsultorak erakargarritasuna irabazi asmoz egin zizkion gomendioen dokumentu konfidentziala eskuratu du ARGIAk, eta bertan ikusten da lotsa izpirik gabre Bilboko Zabalgarbi erraustegian bigarren lerroa, AHTren zatiak edo Super Sur saihebidetaren bigarren puskara eraikitzeko ere baliatu nahi izan zituztela, besteren artean klima aldaketari aurre egiteko diren mailegu hauek. Aipatu berri ditugun hiru hauek zerrendatik kendu badituzte ere –beste nolabait bideratzen saiatzeko–, atzean dagoen filosofia politikoa bera dela agerikoa da. Horrez gain, argi ikusten da foru aldundietan eta hiriburuetan, oposizioak proiektu hauen aukeraketan izan duen zeresan txikia, eta askotan ere, daukan informazio falta.

Pisu ekonomiko handiena duen proiektua **Hidrogenoaren Euskal Korridorea-BH2C** da. 1.144 milioi euroko proiektua da eta funtsetatik 220 milioi eskuratu nahi lituzkete Petronor, Repsol eta Sener gisako enpresekin elkarlanean aritzeko. Helburua hidrogenoa eta erreagai sintetikoak produzitzea, eta hauen erabilera sustatzea da.

Nabarmentzen den bigarrena **hirietako “auzorik kaltetuenetan” berroneratze edo ‘erregenerazio’ urbanoak**

egin asmo dituen proiektua da. 1.130,4 milioi euroko gastua egin nahi luke Jaur-laritzak. Enpresa pribatuekin elkarlanean, “errekuperazio ekonomiko sostenegarri, uniforme eta inklusiboa bultzatu nahi luke, eremurik kaltetuenetan. Honekin lortu nahi da hirietan esku-hartzeko modu berri bat, erregenerazio urbanoak bultzatuz”.

Eraikuntza enpresentzat beste proiektu nagusia bat, **lurzoru industrialen berroneratze edo erregenerazioa** egin asmo duena da. Horretarako 885 milioi euro aurreikusi dituzte, eta Europarako diru laguntzak lortzeko amu gisa, PwCren aholkuei jarraiki, Jaur-laritzak adierazi du leku horietan “proiektu estrategikoak” kokatzeko lan egingo duela.

Auto elektrikoetarako ioi eta litiozko bateriak egiteko **BasqueVolt Gigafactory** proiektua Iberdrola, Petronor, Enagas, Irizar eta MCC-rekin; zahartzarorekin loturiko “zaintza ekonomiak” (282 milioi) edo **OsasunBerri** (199 milioi),

besteak beste, eta formazioaren atalean **Donostia Talent House**, nazioarteko “talentudun” pertsonak erakarri asmoz (12 milioi), eta Bilbon ekintzaitzarekin loturiko **Zorrotzaurre Ekintzaile Gunea** (20 milioi) eta BBVArena zen **Bizkaia Dorrean Nazioarteko Ekintzaitza Zentroa** (36 milioi) gisako proiektuak aurkeztu dituzte. Mugikortasunarekin **Bilboko metroaren 5. linea**, Sarratu (Basauri)-Galdakao eta Usansoloko ospitalearen arteko tren konexioa (350 milioi) edo **Vitoria-Gasteiz Mobility Lab** (327,5 milioi), besteak beste, kulturarekin zuzenean loturiko proiektuak, hutsaren hurrena dira argazki orokorrean, izan **Euskadiko liburutegi digitala** (2,9 milioi), **museoetako zerbitzuak digitalizatzea** (2,9) edo Euskal Artea dokumentatzeko eta ikertzeko **Artereder proiektua** (1,9). Azkenik, Donostiako **hoteletan auto elektrikoaren kargadoreak** jartzeko proiektua aurkeztu du Donostiako Udalak. ●